EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 17.12.2025
COM(2025) 768 final

# POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

## Deset let programa Ustvarjalna Evropa

{SWD(2025) 418 final}

## *1. Uvod*

Ustvarjalna Evropa je program Evropske unije, namenjen podpiranju kulturnega, ustvarjalnega in avdiovizualnega sektorja. V tem poročilu so predstavljeni glavni rezultati končne ocene programa Ustvarjalna Evropa za obdobje 2014–2020 (v nadaljnjem besedilu: prvi program Ustvarjalna Evropa) in vmesne ocene programa Ustvarjalna Evropa za obdobje 2021–2027 (v nadaljnjem besedilu: drugi program Ustvarjalna Evropa) v skladu z ustreznimi določbami obeh pravnih instrumentov[1]. Ukrepi v okviru obeh različic programa so razdeljeni v tri sklope, da bi se izpolnile specifične potrebe: sklop MEDIA (avdiovizualne vsebine in videoigre), sklop Kultura (vsi drugi kulturni in ustvarjalni sektorji) in medsektorski sklop (vključno z novičarskimi mediji).

Vloga Evropske unije na področju kulture je urejena z načelom subsidiarnosti, kot je opredeljeno v členu 167 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU)[2], njena vloga na področju medijev pa tudi z določbami o enotnem trgu (člen 26) in konkurenčnosti (člen 173) PDEU. Ta okvir je podlaga za dvojni cilj programa Ustvarjalna Evropa: varovati, razvijati in spodbujati evropsko kulturno in jezikovno raznolikost in dediščino ter povečati konkurenčnost in gospodarski potencial kulturnih in ustvarjalnih sektorjev, zlasti avdiovizualnega sektorja.

Drugi program Ustvarjalna Evropa temelji na prednostih prvega programa, hkrati pa prinaša novosti. Te so predvsem odziv na digitalni prehod, ki pomeni spremembo paradigme. Ob priznavanju, kako pomembna sta kulturni in ustvarjalni sektor[3] ter kako veliki so izzivi, s katerimi se srečujeta, je bil programu za obdobje financiranja 2021–2027 dodeljen proračun v višini 2,44 milijarde EUR, kar je 66 % več v primerjavi s prejšnjim obdobjem financiranja. Porazdelitev proračuna med tri sklope je v obeh obdobjih financiranja ostala razmeroma nespremenjena: 56–58 % za sklop MEDIA, 31–33 % za sklop Kultura in 13–9 % za medsektorski sklop. Proračun je bil v obeh programskih obdobjih izvršen v celoti, tudi med pandemijo COVID-19, ko so bila številna prizorišča zaprta.

Proračun programa Ustvarjalna Evropa je zelo omejen, saj znaša le 0,2 % sedanjega proračuna EU, glavni vir javnega financiranja pa so države članice. Vendar je program usmerjen v dejavnosti, pri katerih lahko za razliko od samostojnega ukrepanja držav članic posredovanje EU zagotovi dodano vrednost. Z njim se obravnava zlasti razdrobljenost kulturnega, ustvarjalnega in medijskega sektorja po nacionalnih in jezikovnih mejah. Poleg tega zgolj financiranje na nacionalni ravni ne zadostuje za spodbujanje splošne konkurenčnosti in raznolikosti medijskega in avdiovizualnega sektorja ter drugih kulturnih in ustvarjalnih sektorjev EU. Program Ustvarjalna Evropa zlasti podpira nadnacionalno sodelovanje in kroženje vsebin po vsej EU z vseevropskimi dejavnostmi, kot so sodelovanja, koprodukcije in mreže, s čimer se povečuje vrednost nacionalnih kulturnih dobrin tudi zunaj nacionalnih meja. Ta pristop tudi omogoča enak dostop do medijev in kulturnih vsebin za ljudi, ki živijo v EU.

Široka udeležba članic Evropskega združenja za prosto trgovino, ki so članice Evropskega gospodarskega prostora, držav kandidatk in potencialnih kandidatk ter držav evropske sosedske

---

[1] Program Ustvarjalna Evropa je bil uveden leta 2013 z Uredbo (EU) št. 1295/2013 Evropskega parlamenta in Sveta, s katero so bili programi Kultura, MEDIA 2007 in MEDIA Mundus združeni v enoten instrument financiranja. Leta 2021 je bil uveden nov program Ustvarjalna Evropa za obdobje 2021–2027 (Uredba (EU) 2021/818 Evropskega parlamenta in Sveta).

2 PREČIŠČENA RAZLIČICA POGODBE O DELOVANJU EVROPSKE UNIJE.

[3] Ekosistem kulturnega in ustvarjalnega sektorja je eden od 14 ključnih industrijskih ekosistemov, opredeljenih po sprejetju sporočila Nova industrijska strategija za Evropo iz leta 2020 (COM(2020) 102 final; Bruselj, 10.3.2020).

politike je dragocen doprinos k programu, saj krepi njegovo ustreznost in doseg. Z ustvarjanjem oprijemljivih vezi s temi državami prispeva k prizadevanjem EU za kulturno diplomacijo. Za države, ki so na poti k članstvu v EU, je sodelovanje v programu Ustvarjalna Evropa koristno v povezavi s poglavjem 26 pravnega reda Evropskih skupnosti o izobraževanju, kulturi in medijih. Kar zadeva avdiovizualni sektor, je uskladitev tretjih držav z direktivo o avdiovizualnih medijskih storitvah predhodni pogoj za sodelovanje v sklopu MEDIA in medsektorskem sklopu, zato je to spodbuda za pospešitev regulativnega zbliževanja.

*2. Dosežki in izzivi*

Sklop MEDIA

Sklop MEDIA uspešno prispeva k ohranjanju kulturne raznolikosti in krepitvi konkurenčnosti. Osrednja naloga sklopa v zadnjih treh desetletjih ostaja jasna: ljudem po vsej Evropi zagotoviti kakovostne evropske filme in serije. Zato so ukrepi v okviru sklopa MEDIA vključeni v celotno vrednostno verigo avdiovizualnega sektorja, s tem pa prispevajo k vzpostavitvi odpornega evropskega ekosistema. To je še toliko pomembnejše, ker se avdiovizualni sektor EU srečuje z močno konkurenco svetovnih akterjev, med katerimi niso le veliki hollywoodski studii, temveč vse pogosteje tudi največja tehnološka podjetja na svetu.

S sklopom MEDIA se zlasti krepi nadnacionalno kroženje evropskih filmov in serij v sektorju, ki je po nacionalnih mejah precej razdrobljen. Ocena je pokazala, da so bili filmi in serije EU, ki so prejeli podporo v okviru sklopa MEDIA[4], v povprečju na voljo občinstvu v 9,5 državah EU več prek televizije, v 6,6 državah EU več v kinematografih in v 3,2 državah EU več prek videa na zahtevo v primerjavi s primerljivimi deli EU, ki niso bila financirana iz sklopa MEDIA. Ocenjuje se, da so samo v okviru prejšnjega programa filmi in serije EU, ki so prejeli podporo iz sklopa MEDIA, privabili vsaj 241 milijonov več gledalcev v državah EU zunaj njihove domače države kot filmi in serije, ki te podpore niso prejeli.

Podpora evropskim kinematografom v okviru sklopa MEDIA je še ena uspešna pobuda na področju nadnacionalnega kroženja evropskih filmov in serij. Med letoma 2014 in 2023 je mreža Europa Cinemas svojo geografsko pokritost povečala za 32 % in dosegla več kot 750 občin. Do leta 2023 je v EU prodala skoraj 40 % vseh vstopnic za tuje evropske filme, kar kaže na veliko dodano vrednost EU.

S financiranjem iz sklopa MEDIA sta se okrepila tudi produkcija in končno izdajanje visokokakovostnih avdiovizualnih del. Zlasti so se podprli filmi in televizijske serije v njihovi ključni razvojni fazi. Delež filmov in serij, ki so prejeli podporo in doživeli začetek predvajanja, je ocenjen na 29 % vseh filmov in serij, ki so v obdobju ocenjevanja prejeli podporo za razvoj, kar je očitno nad tržnim povprečjem. To kaže na pozitiven učinek financiranja. Tretjina videoiger, razvitih s pomočjo sredstev iz sklopa MEDIA, je bila na koncu dana na trg, kar pomeni uspeh v tem zelo konkurenčnem in dinamičnem sektorju.

Sklop MEDIA je osredotočen na evropske čezmejne koprodukcije, da bi se dosegel večji učinek na evropski ravni, in sicer tako v fazi razvoja kot pri produkciji programov za televizijo in video

[4] Vključno s sklopom ukrepov iz prvega programa Ustvarjalna Evropa, tj. razvoj skupine avdiovizualnih projektov, razvoj animacij, razvoj dokumentarnih filmov, razvoj igranih filmov, podpora televizijskemu prikazovanju evropskih avdiovizualnih del, podpora mednarodnim koprodukcijskim skladom, distribucija – avtomatska podpora, distribucija – selektivna podpora, prodajni zastopniki, ter sklopom ukrepov iz drugega programa Ustvarjalna Evropa, tj. razvoj skupine avdiovizualnih projektov, razvoj manjše skupine avdiovizualnih projektov, razvoj koprodukcij, televizijske in spletne vsebine, evropska distribucija, evropski prodajni zastopniki, filmi na poti.

na zahtevo. S takšnimi koprodukcijami se povečuje konkurenčnost, saj se povečuje število gledalcev v tujini, pridobivajo novi viri financiranja in izmenjuje znanje. Delež čezmejnih evropskih koprodukcij, ki so prejele podporo, se je znatno povečal, in sicer s 36 % v okviru prvega programa Ustvarjalna Evropa na 84 % v okviru drugega programa Ustvarjalna Evropa (2021–2023), kar je bistveno več od ocenjenega tržnega povprečja za dela EU, ki niso prejela podpore iz sklopa MEDIA (13,7 %).

Poleg tega so bili filmi, serije in igre, ki so prejeli podporo iz sklopa MEDIA, dosledno deležni pohval in priznanj kritikov. V obdobju 2014–2023 so podprta dela prejela približno 1 200 nominacij in 500 nagrad v okviru prestižnih mednarodnih festivalov in organizacij, ki podeljujejo nagrade. Prejela so na primer 127 nagrad v Cannesu, 86 nagrad na Berlinalu in 73 evropskih filmskih nagrad. To kaže na visoko kulturno vrednost in mednarodni sloves evropskih del, podprtih v okviru sklopa MEDIA.

Kulturna raznolikost se je okrepila z ukrepi, namenjenimi državam z manjšimi avdiovizualnimi zmogljivostmi, zlasti s spodbujanjem sodelovanja. Delež podprtih del, ki vključujejo sodelovanje med državami z majhnimi zmogljivostmi in državami z velikimi zmogljivostmi, se je povečal z manj kot 5 % v okviru prvega programa Ustvarjalna Evropa na približno 30 % v okviru drugega programa Ustvarjalna Evropa (2021–2023). Povečal se je tudi delež podprtih del v manj razširjenih jezikih, in sicer s 25 % v okviru prvega programa Ustvarjalna Evropa na 32 % v okviru drugega programa Ustvarjalna Evropa (2021–2023). Čeprav je bil dosežen napredek pri širitvi sodelovanja vseh držav članic, je podpora še vedno osredotočena na omejeno število držav upravičenk.

Gledano širše je sklop MEDIA spodbudil tudi kapitalske naložbe z zagotavljanjem kombinirane podpore instrumentu MediaInvest, ki je bil uveden leta 2021 v okviru programa InvestEU. Ta nova platforma za kapitalske naložbe je namenjena evropskim avdiovizualnim in igričarskim projektom. Namen instrumenta MediaInvest je spodbuditi več zasebnih naložb in s tem okrepiti konkurenčnost. Cilj je povečati kapitalske naložbe v obdobju 2022–2027 na 400 milijonov EUR. V okviru orodja MediaInvest so bili že podpisani štirje naložbeni sporazumi, orodje pa je na dobri poti, da doseže svoj cilj. To je tudi učinkovito dopolnilo jamstev za posojila (glej oceno medsektorskih ukrepov v nadaljevanju).

Na splošno je sklop MEDIA prispeval k oblikovanju evropskega ekosistema in dopolnjuje politike držav članic, ki so osredotočene na domači trg. Vendar ta učinek sam po sebi ne more kljubovati močnim tržnim silam, ki vplivajo na preoblikovanje sektorja ter so posledica spreminjajočega se vedenja potrošnikov in tehnološkega napredka.

Sklop Kultura

Sklop Kultura je instrument, s katerim se organizacije iz kulturnega in ustvarjalnega sektorja po vsej Evropi spodbuja k sodelovanju zunaj nacionalnih meja, in sicer na način in na področjih, ki niso zajeta v nacionalno financiranje. V sektorjih, ki se srečujejo z izzivi, kot so tržna in jezikovna razdrobljenost, digitalna preobrazba, velik delež zelo majhnih organizacij, omejena mobilnost in prekarnost dela, sklop Kultura zagotavlja platformo za čezmejno sodelovanje, ki akterjem omogoča skupno ustvarjanje in izmenjave, ki na nacionalni ravni običajno niso podprte v takšnem obsegu. Poleg tega se z medsektorskimi elementi tega sklopa, kot so socialna vključenost, enakost spolov in trajnostnost, podpirajo prizadevanja EU ter prispeva k diplomatskim prizadevanjem EU na področju kulture.

Prvi program Ustvarjalna Evropa je s tem sklopom omogočil izvedbo več kot 1 200 nadnacionalnih projektov in ustvaril več kot 7 500 kulturnih dejavnosti, več kot 22 000 poklicnim ustvarjalcem pa je pomagal, da so lahko internacionalizirali svojo poklicno pot in pridobili izkušnje v drugih državah. V okviru drugega programa Ustvarjalna Evropa je bilo v sklopu Kultura med letoma 2021 in 2023 podprtih 630 projektov, pri čemer je več kot 2 000 organizacij v 39 državah prejelo 294 milijonov EUR. Omogočil se je prevod več kot 1 500 knjig, s čimer sta se okrepila jezikovna raznolikost in dostop do literature v manj razširjenih jezikih. S programom Kultura premika Evropo so se več kot 3 800 še neuveljavljenim umetnikom ponudile priložnosti za mobilnost in povečanje prepoznavnosti, da so lahko sklenili nova in (pogosto) trajna mednarodna partnerstva. S tem sklopom so se tudi podprle pobude, kot so mreže kulturnih organizacij, platforme za podporo mladim umetniškim talentom, orkestri in kulturne nagrade.

Ta sklop z razvojem spretnosti poklicnih ustvarjalcev v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih ter glede na to, da se je osem od desetih sodelovanj nadaljevalo tudi po zaključku projekta, prispeva k razvoju trajnih partnerstev in evropskega kulturnega prostora.

Njegov pomen je postal še posebno očiten v obdobju kriz med letoma 2014 in 2023. Čeprav je bil zaradi pandemije COVID-19 ogrožen obstoj kulturnega in ustvarjalnega sektorja, je program v odziv na to pokazal prožnost, in sicer z oblikovanjem inovativnih instrumentov, kot je Culture Unite, ali s prilagoditvijo finančne podpore za pomoč kulturnemu in ustvarjalnemu sektorju. Podobno je bil v okviru tega sklopa kot odziv na vojno agresijo Rusije proti Ukrajini objavljen razpis v višini 5 milijonov EUR za podporo ukrajinskemu kulturnemu in ustvarjalnemu sektorju.

Vendar je treba poudariti, da nekateri sektorji, kot sta moda in oblikovanje, še vedno niso dovolj zastopani v horizontalnih ukrepih sklopa.

Program temelji na načelu odličnosti in nima vnaprej določenih proračunskih sredstev za posamezno sodelujočo državo. Sredstva se dodeljujejo glede na kakovost projektov in ne glede na državo, iz katere prihajajo organizacije. Zato na porazdelitev financiranja z nepovratnimi sredstvi vpliva več dejavnikov. Večji delež sredstev na primer običajno prejmejo države z močno uveljavljenimi kulturnimi in ustvarjalnimi sektorji in/ali države, ki delujejo kot regionalna vozlišča (kot so Francija, Italija, Nemčija in Belgija). Vendar so v okviru drugega programa Ustvarjalna Evropa nekatere države, kot so Hrvaška, Slovenija in Srbija, izboljšale svoj položaj v programu. Še vedno pa so potrebna dodatna prizadevanja za povezovanje z državami, ki niso dovolj vključene v program Ustvarjalna Evropa.

Še vedno obstaja vrzel med povpraševanjem in razpoložljivimi sredstvi[5]. Da bi se ta vrzel odpravila, so bile v zadnjih letih izvedene prilagoditve za povečanje dostopnosti in uravnoteženje financiranja med projekti različnega obsega, in sicer z omejitvijo števila projektov, pri katerih je lahko ista organizacija vključena v okviru istega razpisa, in z objavo obsežnih projektov sodelovanja vsaki dve leti namesto vsako leto.

Medsektorski sklop

Podpora novičarskim medijem se je začela izvajati leta 2021, financirajo pa se visokokakovostni projekti, da bi se obravnavale ključne strukturne in tehnološke spremembe ter spodbujala

[5] Ta vrzel je še posebno izrazita pri projektih evropskega sodelovanja, ki so najobsežnejši ukrep v okviru sklopa, za katerega je značilno veliko in presežno število prijav, ki se dodatno povečuje. Število prejetih prijav se je povečalo s 463 v letu 2021 na 831 v letu 2023, zaradi nespremenjenega proračuna pa se je stopnja uspešnosti zmanjšala s 27 % v letu 2021 na 17 % v letu 2023. Trend presežnega števila prijav za posamezni razpis za projekte sodelovanja se je nadaljeval tudi po letu 2023.

neodvisnost in pluralizem medijev, pa tudi medijska pismenost. Prihodki novičarskih medijev močno upadajo, saj se je oglaševanje preusmerilo na globalne spletne platforme, orodje za spremljanje pluralnosti medijev[6] pa kaže, da sta pluralnost medijev in uredniška neodvisnost v državah članicah ogroženi. Le nekaj držav članic namenja znatna finančna sredstva za podporo varnosti novinarjev ali odpornosti in inovacijam v medijskih hišah.

Laboratorij za ustvarjalne inovacije je zagotovil zagonska sredstva za sodelovanje med avdiovizualnim ter drugimi kulturnimi in ustvarjalnimi sektorji. Po začetnih težavah pri privabljanju ustreznih predlogov je postopoma zagotovil dodano vrednost, in sicer s financiranjem večdisciplinarnih projektov, s katerimi se obravnavajo skupni izzivi, zlasti doseganje širšega občinstva in monetizacija z uporabo digitalnih aplikacij, kot sta umetna inteligenca in veriženje blokov. Kljub temu so inovacije še vedno velik izziv za kulturne in ustvarjalne sektorje EU. Le 30 % podjetij v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih EU je sprejelo strategijo digitalne preobrazbe, naložbe v umetno inteligenco pa predstavljajo manj kot 1 % njihovih skupnih naložb. V oceni je bilo tudi poudarjeno, da uporaba iste intelektualne lastnine v kombiniranih medijskih vsebinah pozitivno vpliva na priljubljenost zajetih del in na konkurenčnost. V zvezi s tem so še posebno izrazite sinergije med avdiovizualnim sektorjem in drugimi medijskimi sektorji, ki temeljijo na intenzivni uporabi avtorskih pravic (glasba in založništvo). Ti se do neke mere srečujejo s skupnimi izzivi ter priložnostmi za konkurenčnost in digitalno preobrazbo v času, ko imajo velike platforme zunaj EU večji nadzor nad tem, katerim vsebinam ljudje posvečajo svoj čas.

Kar zadeva finančne instrumente, je bil zelo učinkovit prispevek prve jamstvene sheme za kulturne in ustvarjalne sektorje. Učinkovito sodelovanje med Komisijo in Evropskim investicijskim skladom je spodbudilo močan odziv trga v sektorjih, ki so prej veljali za visoko tvegane zaradi neopredmetenih sredstev podjetij, težav z denarnim tokom in pomanjkanja zanesljivih ekonomskih podatkov. S posojili v višini več kot 1,8 milijarde EUR je bil znatno presežen prvotni cilj, ki je bil 600 milijonov EUR. Tako se je vrzel v dolžniškem financiranju, ki je bila ocenjena na 837 milijonov EUR–2,07 milijarde EUR na leto, zmanjšala za 15–30 %. Avdiovizualni in multimedijski sektor sta predstavljala 44 % posojil, koristi pa so imeli tudi številni drugi sektorji, vključno z glasbenim sektorjem ter sektorjema uprizoritvenih umetnosti in videoiger. Jamstvena shema za kulturne in ustvarjalne sektorje je bila nato leta 2021 vključena v program InvestEU.

Centri Ustvarjalne Evrope, ki so vzpostavljeni v vseh sodelujočih državah, so zelo pomembni pri promociji programa in zagotavljanju podpore potencialnim prijaviteljem, zlasti mikroorganizacijam z omejenimi zmogljivostmi.

### *3. Upravna učinkovitost*

Evropska izvajalska agencija za izobraževanje in kulturo, ki je izvajala večino programa Ustvarjalna Evropa, je zagotovila učinkovito centralizirano izvajanje razpisov in upravljanje nepovratnih sredstev. Na splošno so bili upravni stroški kot delež skupnega proračuna prejšnjega programa precej nižji od pričakovanih referenčnih vrednosti, v okviru sedanjega programa pa so se še dodatno znižali. Njihov delež se je s 7,74 % skupnih proračunskih sredstev v letu 2014 zmanjšal na 6,74 % v letu 2023. Upravni stroški so se zvišali manj kot operativni proračun, kar kaže, da je bila dosežena večja stroškovna učinkovitost.

[6] Center za pluralnost in svobodo medijev (2025), orodje za spremljanje pluralnosti medijev.

Sprejetih je bilo več ukrepov (pavšalni zneski, višje zgornje meje sofinanciranja, večletni sporazumi), da bi poenostavili postopke in razbremenili prijavitelje. Povratne informacije upravičencev kažejo, da se je upravno breme v okviru sedanjega programa zmanjšalo, saj je v prvem programu Ustvarjalna Evropa 73 % udeležencev menilo, da so stroški oddaje vloge visoki, v drugem programu Ustvarjalna Evropa pa se je ta delež zmanjšal na 66 %.

*4. Pogled v prihodnost*

Ocena je zagotovila dragocena spoznanja za oblikovanje in izvajanje financiranja kulture in medijev na ravni EU v prihodnosti, njeni rezultati pa so bili vključeni v oceno učinka naslednjega programa Ustvarjalna Evropa, tj. AgoraEU.

Sklop MEDIA

Čezmejno kroženje evropskih filmov, serij, dokumentarnih filmov in drugih avdiovizualnih del zbližuje evropsko prebivalstvo z izmenjavo močnih evropskih zgodb, hkrati pa krepi evropska podjetja, ki konkurirajo svetovnim medijskim in tehnološkim velikanom. Vendar so potrebna dodatna prizadevanja, da bi pritegnili širše čezmejno občinstvo na vseh platformah, zlasti mlajše generacije. Poleg tega si je treba kljub pomembnemu napredku pri izboljšanju enakih konkurenčnih pogojev med državami, ki sodelujejo v sklopu MEDIA, stalno prizadevati za povečanje geografske in jezikovne raznolikosti ter širšo udeležbo.

Sklop MEDIA se je razvijal z večjim poudarkom na inovacijah in čezmejnem sodelovanju, vključno s koprodukcijami in vseevropsko distribucijo. Ta prilagodljivost je ključna, saj pomeni odziv na tržne trende in nove izzive, kot je rast pretočnih storitev. Ker so medijski trgi globalni, inovativni in dinamični, bo pomembno še naprej spremljati trende, sklop MEDIA pa usmerjati tako, da bo sledil razvoju. Povpraševanje po podpori v dinamičnem in hitro rastočem sektorju videoiger močno presega trenutna proračunska sredstva. Čeprav so bile pri več ukrepih v okviru sklopa MEDIA že izvedene prilagoditve, ki odražajo njegov gospodarski pomen in privlačnost med evropskim prebivalstvom vseh starosti, je potreben nadaljnji razmislek o tem, kako to podporo v prihodnosti najbolje okrepiti.

Kombinacija financiranja z nepovratnimi sredstvi in finančnih instrumentov je sektorju koristila, saj je bilo mogoče izpolniti različne potrebe, od dostopa do zagonskega financiranja in sofinanciranja do premostitvenih posojil in lastniškega kapitala za ambiciozna vseevropska podjetja.

Industrije vsebin, ki temeljijo na intenzivni uporabi intelektualne lastnine, se srečujejo s skupnimi izzivi, na primer pri privabljanju širšega občinstva v digitalni dobi in odzivanju na spreminjajoče se potrošniške preference (zlasti ko gre za mlado digitalno generacijo). V tem pogledu so zelo pomembni uspeh in izkušnje sklopa MEDIA pri doseganju širšega čezmejnega občinstva, na primer s koprodukcijami in vseevropsko distribucijo.

Glede na razsežnost izzivov mora sklop MEDIA spremljati sodelovanje z državami članicami in celotnim avdiovizualnim sektorjem, da bi se bolje izkoristile sinergije.

Sklop Kultura

V obeh različicah programa se je s sklopom Kultura pomagalo kulturnemu in ustvarjalnemu sektorju pri obravnavanju ključnih izzivov, kot sta razdrobljenost evropskega trga po nacionalnih in jezikovnih mejah, ter sprememb, ki so posledica dvojnega prehoda. Vendar so nekatere potrebe

v zadnjih letih postale še izrazitejše, pojavile pa so se tudi nove, kot so napadi na umetniško svobodo ali razmah umetne inteligence. Nanje se je treba bolje odzvati v skladu z ambicijo prihodnjega kulturnega kompasa za Evropo.

Povpraševanje po financiranju, ki je do štirikrat večje od sedanjega razpoložljivega proračuna za ukrepe v okviru projektov sodelovanja, kaže na veliko potrebo kulturnega in ustvarjalnega sektorja po tem sklopu. Financiranje tega sklopa je ključnega pomena za nadaljnjo pomoč kulturnemu in ustvarjalnemu sektorju, da v celoti izkoristi svoj potencial in se usmeri v prihodnost, hkrati pa razširi dostop do raznolikih kulturnih vsebin prek meja.

S sektorskim pristopom v okviru tega sklopa so se obravnavali posebni izzivi nekaterih sektorjev, s horizontalnim pristopom pa se izvajalcem na kulturnem in ustvarjalnem področju omogočata večja prožnost in manevrski prostor. Pomembno je ohraniti kombinacijo obeh, da bi se v okviru tega sklopa ohranila močna osredotočenost na politiko.

Potrebna so dodatna prizadevanja za povečanje prepoznavnosti sklopa Kultura v kulturnem in ustvarjalnem sektorju ter v državah, ki niso dovolj vključene v ta sklop. Obveščanje bi bilo mogoče dodatno izboljšati z izmenjavo in boljšo ciljno usmerjenostjo informacij o sklopu za organizacije v teh sektorjih in države.

Ukrepe za poenostavitev, uvedene v drugem programu Ustvarjalna Evropa, je treba redno pregledovati in natančno spremljati. V zvezi s tem bi bilo treba pri sklopu Kultura ohraniti osredotočenost na reševanje izzivov glede dostopnosti in še naprej širiti njegov doseg na organizacije iz kulturnega in ustvarjalnega sektorja, ki nimajo predhodnih izkušenj z delom na ravni EU.

Več spoznanj je bilo pridobljenih tudi glede rednega spremljanja, ocenjevanja in razpoložljivosti podatkov. Komisija bo izvedla konkretne ukrepe za razvoj bolj sistematičnega pristopa k zbiranju podatkov v okviru sklopa. Ti ukrepi vključujejo temeljito analizo trenutno razpoložljivih podatkov, da bi se ti bolje uporabljali, ne da bi se s tem povečalo breme za upravičence. Hkrati bodo prizadevanja in dodatni viri usmerjeni v nadaljnji razvoj notranjih orodij za poročanje ter zbiranje podatkov od predstavnikov kulturnega in ustvarjalnega sektorja.

Medsektorski sklop

Podpora za novičarske medije znaša le približno 15 milijonov EUR na leto, povpraševanje po njej pa je veliko. Za ukrep novinarskih partnerstev je bilo na primer število prejetih vlog preseženo za 700 %. V prihodnosti bo podpora ključnega pomena, saj se izzivi po vsej EU še naprej povečujejo na področjih, kot so svoboda in pluralnost medijev, sposobnost preživetja medijev ter lažne informacije, kar negativno vpliva na družbeno odpornost in demokratično udeležbo.

Pri prihodnjih razpisih laboratorija za ustvarjalne inovacije bo treba še naprej izpopolnjevati merila, da bodo financirani projekti resnično inovativni ter bodo prispevali k dolgoročni digitalni preobrazbi avdiovizualnih in drugih kulturnih in ustvarjalnih sektorjev. V okviru ukrepa laboratorija za ustvarjalne inovacije obstajajo tudi možnosti za boljše ciljno usmerjanje sinergij na področju medsektorskih inovacij, ki omogočajo zlasti razvoj in izkoriščanje medsektorske intelektualne lastnine.